Miljø- og
Fødevareministeriet
Departementet

Vækstplan for dansk økologi

April 2018

Udgiver: Miljø- og Fødevareministeriet

Fotos:
Colourbox, Emma Clara Moltke Natorp,
Maria Ramsgaard Hansen

ISBN: **978-87-93593-04-6**

Indhold

Forord		**4**
Dansk økologi i dag		**6**
Det økologiske erhvervsteam		**6**
Det næste kapitel i historien om dansk økologi		**7**
1.	**Investering i dansk økologi**	**9**
2.	**Mere natur på økologiske marker og et bedre klima**	**11**
3.	**Cirkulær økologi**	**13**
4.	**Det skal være lettere at være økolog**	**15**
5.	**Økologiske vækstmarkeder**	**17**

Forord

Esben Lunde Larsen
Miljø- og fødevareminister

Økologi er i dag en naturlig del af danskernes indkøbsvaner. Det er ikke sket af sig selv. Dansk økologi har med rødder i et stærkt og tillidsfuldt samarbejde mellem landmænd, producenter og forbrugere formået at gøre dansk økologi til et væksteventyr, der kun ser ud til at vokse. Både i Danmark og på globalt plan.

Danmark står stærkt på det økologiske marked. Vi har et stærkt hjemmemarked. Så stærkt, at de danske forbrugere faktisk er verdensmestre i økologisk forbrug. Samtidig har vi en lang tradition for økologi. Danmark var det første land i verden, som fik en lov om økologi, og som dermed fik fastsat konkrete regler for, hvad økologisk produktion egentlig er. Derudover har vi et stærkt statskontrolleret Ø-mærke, som nyder stor tillid hos danske forbrugere, og en økologisk branche, der sætter barren højt på områder som eksempelvis dyrevelfærd. Alt sammen faktorer, der skaber en stærk troværdighed omkring dansk økologi.

Efterspørgslen efter økologiske fødevarer har været stor de sidste par år, og flere danske landmænd har set et økonomisk perspektiv i at omlægge deres bedrift til økologisk produktion. Derfor har Danmark i de seneste år oplevet en massiv vækst i det økologiske areal.

Dette er et godt afsæt for at fortsætte og accelerere udviklingen i retning mod en mere markedsbaseret sektor, som giver det danske landbrug- og fødevareerhverv bedre muligheder for at realisere det store økologiske vækstpotentiale – både nationalt og globalt. Derfor har regeringen og Dansk Folkeparti afsat mere end 1 mia. kr. til Økologisk Arealtilskud i 2018-2019, så vi kan imødekomme en søgning, der er på niveau med den rekord store søgning, der gennemsnitligt har været i 2015-2017. Det er 373 mio. kr. mere, end der allerede er afsat til Økologisk Arealtilskud i Fødevare- og Landbrugspakken. Midlerne sikrer, at arealerne drives økologisk for en femårig periode. De sidste to år har regeringen brugt penge på at omlægge det, der svarer til 150 fodboldbaner, fra konventionel til økologisk landbrugsproduktion – om dagen. Der er aldrig brugt så mange penge på økologi før.

Jeg mener, at dansk økologi fortsat har et stort potentiale i forhold til at skabe vækst og beskæftigelse – særligt i landdistrikterne. Derfor vil jeg arbejde for at videreudvikle og styrke den danske førerposition. Men det skal være drevet af forbrugernes efterspørgsel og landmændene selv. Jeg ønsker ikke en situation, hvor Christiansborg dikterer, hvad borgerne skal spise, og hvilken produktionsform den enkelte landmand skal have. Den nuværende udvikling viser netop, at en mere markedsbaseret økologisk sektor er den rigtige vej at gå.

Dansk økologi har et godt udgangspunkt for at tage del i såvel den danske som den globale økologiske vækst, men dansk økologi har også nogle udfordringer. For eksempel vil økologerne gerne være mere ambitiøse inden for nogle af de dagsordener, hvor deres kerneforbrugere forventer en særlig indsats. Det gælder for eksempel i forhold til natur og klima. Jeg vil gerne bakke op om erhvervets ønske om at skærpe dansk økologis natur- og klimaprofil, der hvor det lovgivningsmæssigt er muligt.

De økologiske landmænd mangler næringsstoffer til at gøde deres jorder. På sigt kan det blive en udfordring for at videreudvikle økologien og for at imødekomme forbrugernes stigende efterspørgsel efter danske økologiske fødevarer. Jeg vil gerne bidrage til, at vi finder løsninger, der kan få de næringsstoffer, der bliver bragt ind til byerne med fødevarerne, tilbage til

landbruget igen. En af løsningerne kan blandt andet være at gøre det lettere for landmanden at bruge madaffald fra byen som gødning på marken.

På de store politiske linjer vil jeg arbejde for en mere enkel og fleksibel fælles landbrugspolitik i EU. I forbindelse med forhandlingerne om EU's fremtidige fælles landbrugspolitik (CAP) efter 2020 vil nogle af hovedprioriteterne for mig være, at det bliver mere enkelt for landmanden at søge om tilskud, og at vi får mulighed for at regulere på baggrund af hele bedrifter frem for på basis af den enkelte markplan. Det vil skabe rum for en mere innovativ lovgivning, hvor den enkelte landmand får mulighed for at indrette produktionen i forhold til lokale forhold og personlige præferencer. I mange tilfælde tror jeg faktisk, at det både kan være til gavn for erhvervet og miljøet.

En stærk økologisk tradition, vores stærke hjemmemarked og vores stolte fødevaretraditioner giver os en stærk platform for at tage del i den økologiske vækst. Denne plan – og ikke mindst de mange initiativer i det økologiske erhverv – lægger fundamentet for næste kapitel i historien om, hvordan vi i fællesskab skal videreudbygge og styrke den danske førerposition på økologiområdet.

Miljø- og fødevareminister

Dansk økologi i dag

Det går godt for dansk økologi. I 2016 blev der solgt for 8,7 mia. kr. økologiske fødevarer i detailhandlen i Danmark. Det er en stigning på 15 procent i forhold til 2015, hvilket er den største stigning i otte år. Det svarer til en markedsandel på ca. 10,5 procent, hvilket er verdens højeste andel, og det gør dermed de danske forbrugere til verdensmestre i økologisk forbrug.

Økologien bliver også i stigende grad efterspurgt i foodservicesektoren. Salget af økologiske fødevarer til foodservice endte på 2 mia. kr. i 2016. En stigning på 21 procent i forhold til 2015. Økologiske varer udgjorde 9,2 procent af det samlede salg af madvarer til foodservice i 2016 og nærmer sig derved niveauet for detailhandlen.

Det går også godt på eksportmarkederne. I 2016 blev der eksporteret danske økologiske fødevarer for 2,4 mia. kroner. Det er en stigning på 23 procent på et år. De vigtigste eksportmarkeder for Danmark er Tyskland (39 procent) og Sverige (19 procent), men også fjernmarkeder som det kinesiske marked bliver vigtigere og vigtigere for dansk økologi.

Økologisk eksport udgjorde 2,1 pct. af den samlede danske eksport af føde- og drikkevarer samt foder i 2016, og den økologiske eksport har været stigende de sidste elleve år. De vigtigste danske økologiske eksportvarer er mejeriprodukter, der inklusive æg stod for lidt over 900 mio. kr. af økologieksporten i 2016.

Den danske økologiimport er også stigende. I 2016 var den danske import på 3,2 mia. kr., hvilket er en stigning på 34 procent i forhold til 2015. Med 36 procent af den samlede import udgør frugt og grønt de vigtigste importvarer.

Det økologiske areal er vokset markant de sidste par år. Den 31. maj 2017 udgjorde det samlede økologisk dyrkede areal 245.159 ha. Det er en stigning på ca. 13 procent i forhold til 2016 svarende til 28.365 ha. Det økologisk dyrkede areal udgør dermed 9,2 procent af det samlede landbrugsareal i Danmark. Det er forventningen, at den økologiske andel af det samlede landbrugsareal vil være stigende.

Det økologiske erhvervsteam

Det økologiske erhvervsteam blev nedsat på baggrund af Fødevare- og landbrugspakken af 22. december 2015 og havde til opgave at udarbejde konkrete visioner og anbefalinger til initiativer, der kan styrke en konkurrencedygtig og markedsdrevet økologisk sektor indenfor rammerne af de økologiske principper.

Udover Henrik Biilmann, direktør for Friland A/S, der var formand for teamet, bestod teamet af 15 øvrige ressourcepersoner med særlig ekspertise inden for økologisektoren, og det var bredt sammensat af virksomheds- og organisationsrepræsentanter fra alle dele af sektoren.

Teamet afleverede 25 anbefalinger til ministeren d. 7. april 2017, der fordeler sig inden for følgende seks fokusområder:

1. Øget salg og markedsudvikling
2. På forkant med udviklingen
3. Økologien som eksperimentarium for udvikling af den cirkulære bioøkonomi
4. Mere enkle regler og tilskud
5. Dygtige økologer, der tjener penge og samarbejder på nye måder
6. Økologi som fundament for vækst og udvikling i Danmark

De 25 anbefalinger rummer 79 konkrete forslag, hvoraf 17 forslag er målrettet erhvervet selv. Ud af de resterende 62 forslag følger vækstplanen op på eller skaber rammerne for at følge helt eller delvist op på 55 forslag. Det skal for eksempel ske via justeringer af økologireglerne, en målrettet indsats for at give økologerne bedre adgang til alternative næringsstoffer eller via udviklingsaktiviteter i Fonden for Økologisk Landbrug.

De 17 forslag, der er rettet mod økologierhvervet, vedrører blandt andet forslag, der har til formål at styrke økologernes markeds- og forretningsforståelse, øge brugen af nye ejerformer i landbruget, fastholde det nære samarbejde mellem økologierhvervet og detailhandlen, og at erhvervet aktivt benytter sin know how om økologisk markeds- og politikudvikling internationalt. Da forslagene er erhvervsrettede afhænger opfølgningen af økologierhvervet selv og indgår derfor ikke i denne vækstplan.

Det næste kapitel i historien om dansk økologi

De sidste par år har den danske økologiske sektor genereret en imponerende vækst på alle parametre, og udviklingen ser ud til at fortsætte. Dette er et godt afsæt for at styrke en konkurrencedygtig og markedsdrevet økologisk sektor og dermed understøtte, at sektoren også fremadrettet har gode rammevilkår, så økologien kan realisere sit potentiale og fortsætte den imponerende vækst.

Med nærværende vækstplan tages næste spadestik i forhold til at lægge et fundament for en styrket konkurrencedygtig og markedsdrevet dansk økologisk sektor, så vi også fremadrettet kan være på forkant med udviklingen. Det skal ske med afsæt i følgende fem indsatsområder:

1. Investering i dansk økologi
2. Mere natur på økologiske marker og et bedre klima
3. Cirkulær økologi
4. Det skal være lettere at være økolog
5. Økologiske vækstmarkeder

1. Investering i dansk økologi

Danmark har en lang tradition for økologi, og de danske forbrugere er verdensmestre i økologisk forbrug. Samtidig er Danmark kendt som en stolt og effektiv fødevarenation, der producerer fødevarer af høj kvalitet til såvel danske som internationale forbrugere. Det er på denne baggrund, at dansk økologi skal videreudvikles, så vi kan styrke den danske førerposition.

En vigtig brik i forhold til at nå dette mål er, at den enkelte landmand har tryghed for sin økonomi. Derfor afsatte regeringen allerede med Fødevare- og Landbrugspakken et rekord stort beløb til Økologisk Arealtilskud. Interessen for at omlægge til økologisk drift har imidlertid været ekstraordinær stor. I 2015, 2016 og 2017 blev der søgt om støtte henholdsvis ca. 21.500 ha, 38.000 ha og 41.000 ha. Derfor har regeringen netop afsat yderligere 373 mio. kr. til omlægning til økologi, så Miljø- og Fødevareministeriet kan imødekomme en lige så stor gennemsnitlig søgning til Økologisk Arealtilskud i 2018 og 2019. Samlet set er der afsat mere end 1 mia. kr. til økologisk omlægning i 2018-2019.

En anden og mindst lige så vigtig brik, som Det økologiske erhvervsteam fremhæver, er, at det er nødvendigt, at erhvervet og myndighederne løbende arbejder for at udvikle og innovere sektoren. Dansk økologi skal være på forkant med fremtidens forbrugerkrav, økologernes kompetenceniveau skal løbende udvikles, og der skal arbejdes for at udbygge de eksisterende markeder og modne nye økologiske markeder. Med finansloven for 2018 er der samlet set afsat 130 mio. kr. til økologiske udviklingsaktiviteter i Fonden for Økologisk Landbrug i perioden 2018-2021. Denne indsats skal blandt andet bidrage til at løfte kompetenceniveauet i den økologiske sektor, at indfri det økologiske potentiale hos de private spisesteder og åbne nye økologiske markeder.

Endelig er det afgørende, at Danmark har en stærk, koordineret og erhvervsrettet økologisk forskningsindsats, der styrker en markedsdrevet udvikling af dansk økologi. Med aftalen om udmøntning af forskningsreserven for 2018 blev der afsat 25 mio. kr. til økologiforskning i regi af Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) og Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevaresystemer (ICROFS) i 2018. Derudover er der netop udpeget en ny og mere erhvervsrettet bestyrelse for ICROFS.

Sådan vil der blive investeret i dansk økologi

Økologisk arealtilskud

- Der er afsat midler til tilskudsordningen Økologisk Arealtilskud til at kunne dække en årlig efterspørgsel i 2018 og 2019, der er på niveau med den ekstraordinære søgning, der i gennemsnit har været i perioden 2015-2017.

Innovation, omlægning og markedsfremme

- Der er samlet set afsat 130 mio. kr. til udviklingsaktiviteter i Fonden for Økologisk Landbrug frem til 2021.
- Fonden for Økologisk Landbrug har fået friere rammer til at prioritere, hvilke indsatser der er særlig relevante i forhold til at videreudvikle økologien.

Forskning

- Der er afsat 25 mio. kr. i 2018 til økologiforskning i regi af Grønt Udviklings- og Demonstrationsprogram (GUDP) og Internationalt Center for Forskning i Økologisk Jordbrug og Fødevaresystemer (ICROFS).
- Der skal udarbejdes en ny langsigtet strategi for dansk økologiforskning, der skal gøre den danske økologiforskning endnu mere målrettet mod at styrke indtjeningen, bæredygtighed og konkurrenceevnen i den danske økologiske sektor.
- Miljø- og Fødevareministeriet anvender ministeriets rammeaftaler med universiteterne til at løse udfordringer i økologien og sikre intelligent regulering, der tager højde for økologiske værdier som blandt andet dyrevelfærd og økologiens indbyggede principper om bæredygtighed.

2. Mere natur på økologiske marker og et bedre klima

Danmark økologi er kendt som en af frontløberne for en bæredygtig fødevareproduktion, hvor hensyn til overordnede samfundsmæssige goder som natur, miljø og dyrevelfærd er i højsædet. Det er en position, der skaber muligheder for at styrke dansk økologi, men det er samtidig også en position, der forpligter.

En af bevæggrundene for udviklingen af økologisk landbrug var et ønske om at drive jorden mere bæredygtigt og i bedre harmoni med miljø og natur. Ifølge Det økologiske erhvervsteam har de danske forbrugere derfor en klar forventning om, at økologerne løbende arbejder for at sikre mere natur og biodiversitet på det danske landbrugsareal, og at sektoren leverer svar på den klimaudfordring, som verden står over for. På den baggrund har økologierhvervet foreslået, at der indføres mere forpligtigende natur- og klimakrav for økologerne, samtidig med at branchen også ønsker bedre og mere motiverende rammer for, at den enkelte landmand kan gøre mere.

Økologierhvervet ser forbrugernes høje forventninger til den økologiske fødevareproduktion som et afgørende parameter for den økologiske succes. Derfor mener erhvervet også, at det er essentielt for videreudviklingen af dansk økologi, at økologien også fremadrettet er i stand til at leve op til de kritiske forbrugeres værdier og forventninger.
Miljø- og Fødevareministeriet vil – der hvor det lovgivningsmæssigt er muligt – bakke op om økologierhvervets ønske om at skærpe sektorens natur- og klimaprofil. De konkrete krav skal udarbejdes i samarbejde med økologierhvervet og relevante forskningsinstitutioner. Målet er, at økologernes kommercielle indtjening skal øges.

Sådan skal økologien bidrage til mere natur og et bedre klima

Natur

- Der skal indføres dyrkningsrelaterede krav om, at der for alle marker, der er større end f.eks. 5 ha., skal laves et naturtiltag på bedriften som for eksempel læhegn, naturstriber, randzoner eller billevolde.
- Der skal arbejdes for at gøre det lettere for økologerne at etablere frivillige naturstriber. Der skal derfor gennemføres en informationskampagne, der informerer om mulighederne for at etablere naturstriber.

Klima

- Der skal indføres kulstofbindingskrav til de økologiske bedrifter. Kravene skal bidrage til, at økologerne har et sædskifte, som binder kulstof fra luften i jorden, samtidig med at det vedligeholder eller øger jordens frugtbarhed. Det er til gavn for klimaet, samtidig med at landmanden får en mere frugtbar jord.
- Sideløbende med indførelse af et kulstofbindingskrav til de økologiske bedrifter skal det undersøges, om det generelle krav om pligtige efterafgrøder kan afskaffes for økologiske landmænd.

EU

- Danmark arbejder løbende for at udvikle EU's økologiregler på områder, der har særlig betydning for forbrugertilliden til økologi som for eksempel miljø, dyrevelfærd, natur, klima og cirkulær økonomi.

3. Cirkulær økologi

Der er brug for flere næringsstoffer, hvis økologien skal udvikle sig og udbredes. Det er et grundvilkår for landbruget, at der fragår flere næringsstoffer, end der kommer ind. Hver gang landmanden høster afgrøder, så fjerner man næringsstoffer fra markerne. Næringsstofferne vender i al væsentlighed ikke tilbage til markerne, men forsvinder i stedet for i de etablerede affaldssystemer. På den lange bane er økologien afhængig af, at de næringsstoffer, der bliver bragt ind til byerne, kommer tilbage til landbruget igen.

Effektiv ressourceudnyttelse og recirkulering vil i endnu højere grad end i dag være nøgleord i det næste kapitel i historien om dansk økologi. Og økologien har en række karakteristika, der giver økologien et rigtig godt udgangspunkt for at udvikle en kredsløbsbaseret fødevareproduktion.

En af grundværdierne for den økologiske vision er et ønske om en fødevareproduktion, der er baseret på naturlige kredsløb. Det giver legitimitet i forhold til at udvikle løsninger, der kan gøre det, vi i dag ser som affaldsprodukter, til fremtidens brændstof til landbruget. Samtidig kan økologerne have en større betalingsvillighed, fordi der er en række produkter, som økologerne ikke må anvende, og fordi en lokal og bæredygtig produktion stemmer godt overens med det værdigrundlag, som mange økologiske forbrugere er villig til at betale en merpris for.

Økologierhvervet er bevidst om, at det kan være forbundet med en vis risiko, hvis sektoren åbner døren helt op for en produktion, hvor næringsstoffer fra alle dele af samfundet kan levere gødning og foder til sektoren. Samtidig ser man det som en naturlig del af økologiens DNA – og en nødvendighed for at udvikle dansk økologi. Manglende næringsstoffer er nemlig en global udfordring. Derfor har økologierhvervet efterspurgt en målrettet offentlig indsats for at give økologerne bedre adgang til alternative næringsstofs- og proteinkilder. Det er dog afgørende, at det sker på en sorteret, sikker og ren måde.

Der skal findes løsninger, der giver det økologiske landbrug en næringsstofforsyning, der er i bedre balance. Men det gælder også for landbruget generelt. Ressourcerne bliver løbende begrænset, og derfor er effektiv ressourceudnyttelse og recirkulering nøgleord for hele den fremtidige landbrugs- og fødevareproduktion. Økologien mærker allerede nu disse udfordringer, og samtidig er sektoren baseret på nogle værdier og dermed en forbrugermålgruppe, hvor det kan være en værdi i sig selv at bidrage til at udvikle en lokal og selvbærende fødevareproduktion. Det er et godt udgangspunkt for at tænke nyt.

Dansk økologi er afhængig af, at vi tager hul på nødvendige kontroversielle dagsordener som for eksempel økologernes mulighed for at anvende behandlet husspildevand. Miljø- og Fødevareministeriet vil arbejde målrettet for at skabe bedre rammevilkår ved at give økologerne bedre adgang til organisk affald, bi- og restprodukter, biomasse fra biogasanlæg og alternative proteinkilder. For eksempel via bioraffinering af græs. Det er tiltag, der kan give vidtrækkende muligheder for dansk økologi.

Sådan skal næringsstofbalancen forbedres

Organisk affald fra forbrugerne og byerne

- I forbindelse med den kommende affaldsplan skal det undersøges, hvordan man inden for de nuværende reguleringsmæssige rammer kan fremme anvendelse af kildesorteret organisk dagrenovation som næringsstoffer i økologisk jordbrug.
- Der skal gennemføres en juridisk analyse af mulighederne for at give økologerne bedre adgang til at anvende affalds-, rest- og biprodukter fra forbrugerne og fødevareindustrien i den økologiske produktion.
- Der skal gennemføres et servicetjek af Miljø- og Fødevareministeriets vejledningsmateriale, så det bliver mere klart, hvilke produkter der må anvendes i økologien.
- På baggrund af ovenstående analyser og indsatser skal der udarbejdes anbefalinger til, hvordan adgangen til alternative næringsstoffer kan forbedres for økologerne.
- Der skal arbejdes målrettet for at gøre det lettere at bruge bi- og restprodukter som foder i økologien. Det skal blandt andet ske ved at gøre det muligt for restauranter at levere foder til økologiske dyr, hvis det kan dokumenteres, at fødevareproduktionen i restauranten alene er baseret på økologiske fødevarer, og hvis restauranten i øvrigt lever op til de generelle regler i forhold til levering af vegetabilske bi- og restprodukter til foder.

Øget incitament til at tænke cirkulært

- Det skal undersøges, om det er muligt at skabe en incitamentsstruktur, der kan understøtte økologierhvervets vision om at bruge flere recirkulerede næringsstoffer frem for konventionel husdyrgødning.

Biogas, bioraffinering og fosfor

- Der skal udarbejdes en kortlægning af barrierer og muligheder for at etablere flere økologiske biogasanlæg og for at bruge mere biomasse i økologisk jordbrugsproduktion.
- Der er gennemført en analyse af forretningspotentialet for bioraffinering på basis af den økologiske jordbrugsproduktion.
- Der er afsat en pulje på 25 mio. kr. til udvikling af en rentabel bioraffineringsindustri. Denne pulje kan for eksempel understøtte, at der udvikles alternative rentable proteinkilder til foder til økologiske dyr.
- Der skal gennemføres en faglig analyse af konsekvenserne ved at anvende behandlet husspildevand i økologisk jordbrug, og på baggrund af analysens resultater vil MFVM udarbejde en strategi for, hvordan økologiske landmænd fremadrettet kan få bedre adgang til alternative næringsstoffer. For eksempel kan Danmark arbejde for at brugen af behandlet husspildevand/biogødning også bliver tilladt i økologisk landbrug.

4. Det skal være lettere at være økolog

De økologiske landmænd er underlagt en række ekstra krav og kontroller, fordi de skal følge det økologiske regelsæt og leve op til særlige krav for at modtage Økologisk Arealtilskud. Det er med til at skabe troværdighed omkring økologien. Men kontrol, krav og tilskud skal udformes, så de både giver mening for landmanden og for de myndigheder, der administrerer dem.

I Danmark har vi allerede i dag et stærkt samarbejde mellem økologierhvervet og myndighederne, men der er også områder, hvor vi skal gøre det bedre. De sidste par år har udbetalingstiderne på økologitilskuddene til de økologiske landmænd i nogle tilfælde været urimeligt lange. Miljø- og Fødevareministeriet har derfor tilført udbetalingsområdet væsentligt flere ressourcer og igangsat IT-tiltag, som skal sikre væsentligt hurtigere udbetalinger. Heldigvis begynder vi allerede nu at se resultaterne af denne indsats.

Vi kan også blive bedre til at udnytte de muligheder, som økologiens lavere kvælstofudledning giver i udformningen af vores regulering af økologierhvervet. Det økologiske erhvervsteam har peget på nogle områder, hvor økologien har nogle egenskaber, som giver mulighed for at regulere det økologiske landbrug på en anden måde. En måde, der stemmer bedre overens med de økologiske principper og idealer. Vi vil gerne undersøge disse muligheder i samarbejde med økologierhvervet, men det skal ske under hensynstagen til den generelle miljøindsats.

Endelig så er det Miljø- og Fødevareministeriets vurdering, at visse EU-bestemte krav til økologitilskud er blevet for firkantede og for bureaukratiske. I forbindelse med de kommende forhandlinger om EU's fælles landbrugspolitik efter 2020 vil Miljø- og Fødevareministeriet derfor arbejde for, at vi får nogle mere fleksible regler for, hvordan tilskudsordninger skal udformes, og hvordan der skal føres kontrol. Ministeriet vil også arbejde for mere enkle regler for arealers støtteberettigelse, og at for eksempel EU-reglerne for kontrollen med krydsoverensstemmelse fastlægges på en måde, så kontroltrykket er ens for alle landmænd – økologer eller ej.

Målet er, at vi skal have en skræddersyet lovgivning, hvor vi understøtter erhvervet, samtidig med at den understøtter økologiens troværdighed. Det skal være mere enkelt at være landmand og økolog. Det skal blandt andet ske ved at inddrage økologierhvervet mere aktivt i reguleringen af den økologiske sektor og ved at arbejde for at forenkle den danske forvaltning af landbruget og økologierhvervet..

Sådan skal det blive lettere at være økolog

Reguleringen skal udarbejdes i samarbejde med erhvervet

- Det Økologiske Fødevareråd skal rådgive miljø- og fødevareministeren om, hvordan ministeriet kan understøtte en mere innovativ og markedsdrevet økologisk sektor.
- Økologierhvervet skal, der hvor det er relevant, inddrages i forbindelse med udformning og implementering af ny generel lovgivning på jordbrugs- og husdyrområdet.

Enkel og innovativ regulering

- Reglerne for EUs fælles landbrugspolitik skal forenkles, og arealstøtteordningerne skal udformes på en mere hensigtsmæssig måde.
- Udbetalingstiden for den økologiske arealtilskudsordning skal reduceres.
- Det skal afklares, om kravet om pligtige efterafgrøder kan håndteres mere hensigtsmæssigt i forhold til den økologiske produktion.
- Veterinærreglerne for økologiske husdyr skal forenkles, så det for eksempel bliver muligt for dyrlæger at bryde medicinpakninger, når det er lægesikkerhedsmæssigt forsvarligt.
- Det skal være lettere at sælge uindpakkede økologiske varer i detailhandlen som frugt og grønt samt brød og kødudskæringer.
- Det skal afklares, hvilke muligheder der er for at udarbejde danske regler for produktion af økologiske insekter.

5. Økologiske vækstmarkeder

Danmark er kendt som en af verdens førende økologinationer. Samtidig er vi kendt som et grønt og bæredygtigt land med let adgang til vand og gode madoplevelser.

Det økologiske erhvervsteam ser økologien som et godt fundament for at sammentænke vores grønne førerpositioner og styrke fortællingen om Danmark som et land, hvor udvikling og grønne løsninger går hånd i hånd. En fortælling, der kan styrke vores økologieksport og vores nationale madkultur, samtidig med at den kan tiltrække nationale og internationale turister til de danske landdistrikter.

Danmark har allerede i dag et godt navn på eksportmarkederne, og der er stor efterspørgsel efter danske økologiske kvalitetsvarer. Den danske økologieksport er steget de sidste 11 år. I 2016 blev der eksporteret danske økologiske fødevarer for 2,4 mia. kroner. Hovedparten af eksporten går til vores nærmarkeder, men nye fjernmarkeder som Asien og Mellemøsten efterspørger også i stigende grad dansk økologi. Siden 2015 har Kina – med en andel på 12 procent af eksporten – været Danmarks tredjestørste eksportmarked for økologiske fødevarer. Det økologiske marked ser ud til at vokse sig større og større, og vi har et stærkt fundament for at tage del i den vækst.

Et andet vækstmarked for dansk økologi er små lokale fødevareproducenter og de professionelle køkkener. Hoteller, restauranter og cafeér – Horeca-segmentet – står for over halvdelen af omsætningen i foodservicesektoren, men aftager kun ca. en fjerdedel af det økologiske salg. Erfaringer fra tidligere fødevarerådgivning og en indsats rettet mod de offentlige køkkener viser, at det har en stor effekt, hvis fødevareproducenter og køkkener tilbydes rådgivning om de økologiske fødevarer og reglerne for Det Økologiske Spisemærke.

Endelig mener erhvervsteamet, at en målrettet dansk økologisk turismeindsats har et stort potentiale i forhold til at tiltrække flere købestærke turister til landdistrikterne. Kyst- og naturturisterne bruger i dag langt færre penge end storbyturister[1]. Lokale fødevareproducenter og spisesteder med en stærk fortælling om deres produkter og råvarer kan være med til at tiltrække en gruppe af forbrugere, som gerne vil betale en merpris for kvalitet og historien bag det enkelte produkt. Økologien kan således være en løftestang for udvikling af unikke fødevareklynger samt lokal og regional erhvervsudvikling.

Den danske økologiske sektor har i dag et stærkt samarbejde om udvikling af salg i den danske detailhandel, som står for 80 procent af det danske økologisalg i dag. Dette arbejde skal fortsætte, men et vigtigt element i en stærk og stabil markedsdrevet økologisk sektor er, at sektoren har flere markeder at operere på. Det øger afsætningssikkerheden for landmanden og producenterne, samtidig med at det skaber vækst og fornyelse, fordi sektoren derved hele tiden har nye udviklingsmål. Derfor vil Miljø- og Fødevareministeriet gerne understøtte, at vi også fortsat har et stærkt hjemmemarked, og at der løbende udvikles nye økologiske vækstmarkeder. Det skal ske gennem indgåelse af en aftale med Kina om anerkendelse af den danske økologikontrol, udviklingsaktiviteter i Fonden for Økologisk Landbrug, ved at understøtte en fortsat stærk og ekspansiv eksportindsats på nær- og fjernmarkeder i vækst, og ved at igangsætte aktiviteter, der kan gøde jorden for etablering af en dansk agroturisme med afsæt i økologi.

[1] Turismen i Danmark – skaber vækst og arbejdspladser i hele Danmark, Visit Denmark 2017.

Sådan skal nye økologiske markeder understøttes

En stærk eksportindsats

- Økologi skal indgå som en central del af den danske eksportindsats i forhold til såvel eksisterende som åbning af nye markeder.
- Miljø- og fødevareministeren og den øvrige regering deltager aktivt i eksportfremstød for danske fødevarer, herunder også økologiske fødevarer.
- Danmark arbejder aktivt for, at aftalen mellem Danmark og Kina om anerkendelse af den danske økologikontrol bliver realiseret, så det blive mere enkelt at eksportere danske økologiske fødevarer til Kina.

Mere økologi i private køkkener og i delikatessen

- Det skal være lettere at få det økologiske spisemærke i guld, hvor 90-100 procent skal være økologiske fødevarer. Det skal ske ved at give spisestederne øget fleksibilitet i forhold til selv at bestemme, hvordan de sidste 10 procent kan bruges.
- Der er gennemført en analyse af barrierer og potentialer for at udbrede det økologiske spisemærke hos private professionelle spisesteder. Horeca-segmentet – hoteller, restauranter og caféer. Analysen har haft særligt fokus på forlystelsesparker og populære attraktioner.

Økologisk vækst i landdistrikterne

- Miljø- og Fødevareministeriet har i samarbejde med Visit Denmark lavet en digital turistguide – *Madens Margueritrute* – der skal gøre det nemmere for turister at finde gode økologiske madoplevelser uden for de større byer.
- Det økologiske spisemærke er designet i nye sprogversioner, og der er udarbejdet materiale om det økologiske spisemærke på flere forskellige sprog.

Dansk Økologi
Vækstplan for dansk økologi

Miljø- og Fødevareministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

www.mfvm.dk